

Q-lan, äntligen något kul!

Han kom, inte med ett Höganäskrus om halsen, men väl med sin bullriga person och sin stora familj. Gösta Schmidt kom, såg och gjorde något!

I slutet av sextiotalet var nöjesutbudet magert och mötesplatserna få för oss i nedre tonåren på Sollerön. Solleröparken var till för dem som var 15+ och inte hade förstått att det var popmusik och shake som gällde. Vi andra hängde på busstationen eller i Knallis källare. Om någon hade pengar delade vi en läsk och spelade jukebox på Cafeterian. Det hände att vi tjuvrökte på den offentliga toaletten som var lätt att öppna med en kam. Det gällde att se upp så att inte Ållper Linnéa såg oss bara.

Allt hände i Mora, dit vi liftade ibland för att försöka komma in på diskotek Zinbin eller Galejan, trots att vi var för unga. Kom vi inte in gick vi fram och tillbaka på Kyrkogatan, som ännu inte blivit gågata, frös om fötterna och hoppades att något kul skulle hända. Det här var innan curlingföräldrarna hade uppfunnits och vi fick ta oss hem bäst vi kunde.

På våren 1968 konfirmerades jag och senare samma år fick Sollerö församling en ny präst. Gösta var ung och hade egna tonårsbarn och såg på ett tidigt stadium att vi ungdomar behövde något. Förmodligen ville han försöka frälsa någon själ också. Han bjöd in några av oss till ett samtal. Tänk att en vuxen lyssnade och var allvarligt intresserad av vad vi tyckte och ville! Självlklart var svaret, som så ofta bland ungdomar: ”Vi har ingen lokal!”

Gösta Schmidt

Foto:Privat

På prästgårdstomten fanns en liten timmerbyggnad. En före detta bagarstuga. Gösta övertygade raskt kyrkorådet om att vi skulle få tillgång till den och att vi själva skulle få måla, inreda och hålla i verksamheten. Vi bildade en interimsstyrelse där Gösta ingick som den enda vuxna medlemmen.

Den 16 december 1968 hölls det första årsmötet i Gesundabergets toppstuga. Vi närvarande ungdomar tog enhälligt Ingegerd Bondesons förslag till namn på föreningen: Q = KU = Kyrkans Ungdom. Bagarstugan på prästgårdstomten fick därmed namnet Q-lan.

Den första styrelsen bestod av:

Karl-Erik (Rasmus) Ekmark, ordförande

Nils Schmidt, vice ordförande

Rigmor Johansson, sekreterare

Lill Tomt, vice sekreterare

Lars-Åke (Acke) Einarsson, kassör

Britt-Liz Svensson, materialförvaltare

Gösta Schmidt, ledamot utan befattning

Sara Wik, suppleant

Alice Andersson, suppleant

Terminsavgiften för medlemmar beslutades till 5 kr och en ansökan om ett årligt bidrag på 500 kr lämnades till kyrkorådet. För att kunna färdigställa Q-lan gjordes en rad aktiviteter för att få in pengar. Operation dörrknackning, paketauktion med underhållning, släutfärder, lotterier och mycket mer.

18 april 1969 hölls äntligen den högtidliga invigningen av Q-lan. Då var allt målat och inrett. Braskuddar, pingisbord, soffgrupper i furu med kuddar i orange, gardiner, tidningar, en bandspelare inköpt hos Per Danielsson, labyrintspel m.m. Och vi hade fått välja, bestämma och ta ansvar själva!

Under de år jag var verksam i Q-lan hade vi en mängd aktiviteter. Vi anordnade utflykter och läger, filmkvällar och maskerader med teman, föreläsningar och diskussionskvällar. Vi startade julmarknaden på prästgårdstomten för att få in pengar. Vi tog emot handikappade ungdomar från Norrbackainstitutet i Stockholm, medverkade vid gudstjänster bland annat med bibelpantomim på julottan 1970. Jag var ängeln Gabriel som höjde sina händer högt över huvudet när hen kom med budskapet till herdarna. Allt gick perfekt när vi övade men på julottan hade jag dräkt och när jag skulle höja armarna tog det tvärstopp eftersom ”yvdeln” var hårt nedstoppad i ”bodn”.

Vi var väl inte alltid de frommaste lammen i Göstas trädgård men vi gjorde mycket gott och vi hade väldigt roligt.

Det starkaste minnet från den här perioden är, förutom själva uppstarten av föreningen, att jag hade förmånen att få följa med på den första resan till en sjömanskyrka. Vårvintern 1971 var vi ett gäng ungdomar som tillsammans med Gösta åkte till Gdynia i Polen. Planen var från början att vi skulle åka på jullovet men Solidaritet och Lech Walesas kamp gjorde landet osäkert och en kort tid innan vi skulle åka infördes inreseförbud i Polen på grund av oroligheterna så vi fick flytta fram vår resa till sportlovet. Resan förlängdes några dagar från ursprungsplanen för att vi skulle kunna åka över Berlin hem. Bara det ett äventyr i sig!

Dagen för avresan närmade sig. Vi skulle åka tåg från Mora till Ystad, färjan till Swinoujscie och så tåg den sista biten till Gdynia. Men oturen slog till igen. En tågstrejk bröt ut i Sverige och vi trodde besvikna att resan skulle bli inställd än en gång. Men snälla Gösta chartrade en minibuss som transporterade 13 förväntansfulla ungdomar och honom själv från Sollerön ned genom ett grått och vintrigt Sverige hela vägen till färjan i Ystad.

Några riktiga hytter att sova i hade vi inte kostat på oss utan vi hade tillgång till vilstolar i ett rum intill en servering på båten. Lika bra var det, för på natten utbröt storm. Den relativt lilla färjan gungade vilt. Glas och porslin gled

Vid Sjömanskyrkan i Gdynia, Polen. Greven, Lotta, Alo, Kicki, Bugån, Solis, Gösta Nisse, Axa, Bettan, Rasmus, Ingo, Fu. Som vi hette på den tiden. Foto: Privat

i golvet och krossades inne på serveringen. Folk blev sjösjuka och ingen sov eftersom vi hade fullt upp med att hålla oss upprätta. Rigmor och jag mådde finfint. Vi åt choklad och skrattade åt alla som sprang ut och in på toaletten. Hade det varit idag hade jag varit fullständigt skräckslagen.

Något tilltufsade nådde vi hamn på morgonen och fortsatte färden med tåg. Men vilket tåg! Smutsigt, slitet och skräpigt och draget av ett riktigt ånglok. Det kändes som om vi var med i en Bröderna Cartwright-film. Skillnaden var att vi färdades genom ett gråslaskigt februarilandskap insvepta i ett lager av koldamm. Många av oss hade inte varit utomlands förut och mötet med norra Polen var fyllt av starka upplevelser. Sjömanskyrkan i Gdynia med sin vänliga personal från Sverige och Finland blev vår trygghet. Det var inte säkert att vistas utomhus. Framförallt inte efter mörkrets inbrott. Det stod ständigt en anonym bil med säkerhetspolis parkerad utanför huset och höll ögonen på oss. Vad trodde de att vi skulle göra? Det farligaste vi gjorde var att växla svart och köpa lite öl i hemlighet. Annars bakade vi sockerkakor, städade, sjöng och spelade biljard.

Gdynia kändes smutsigt och fattigt. Bristen på varor i affärerna var uppenbar. Vi försökte köpa frukt vid något tillfälle. Det enda som fanns var små, skrynkliga äpplen. En dag när vi var på utflykt åt vi på en vanlig självserve-

ring. Eller åt?! Vi petade nog mest runt konstiga, gråa korvar och korngryn på våra tallrikar. Ingen av oss skulle, med dagens mått mätt, anses som bortskämda men det var verkligen väldigt, väldigt annorlunda allting. Vi åt våra middagar på en av Gdynias finaste restauranger. Där var maten lite mer ”vanlig”.

Eftersom allting var så otroligt billigt för oss som kom med västvaluta bestämde vi oss för att flyga till Warszawa, fram och tillbaka över en dag. Jag var 16 år och det här var första gången jag skulle sätta mig i ett flygplan. Polskt inrikesflyg!

Det hade snöat på natten och när vi kom till flygplatsen, som mest liknade busstationen i Mora, stod två män med piasavakvaster och sopade bort snön på flygplanet. Efter en stunds väntan klev vi ombord på planet och min puls steg. Förväntansfulla satte vi oss i stolarna, flygvärdinnan gick runt och bjöd oss på syrliga karameller. Det var ett viktigt hjälpmedel för att kunna tryckutjämna. Ingen ville att öronen skulle explodera!

Utanför det lilla fönstret var allt vitt av snö. Motorerna drog igång och vi började rulla. Efter en stund tänkte jag: Nu flyger vi! Det känns ju knappt. Döm om min förvåning när jag fick syn på den busstationsliknande byggnaden. Vi hade bara åkt en liten provvända. Vi tog oss lyckligt fram och tillbaka till Warszawa där vi under dagen hann med studiebesök på både Kulturhuset, fotbollsstadion och, inte minst, Gamla stan som efter kriget låg i ruiner men som man hade byggt upp igen.

Vi hann också med ett besök på koncentrationslägret Stutthof. En skrämmande och stark påminnelse om ondska. Många av oss grät och jag är övertygad om att vi alla förändrades en liten aning efter den dagen. Idag, när kalla vindar återigen blåser över Europa, påminns jag om hur viktigt det är att minnas detta besök och motarbeta ondskan. Inte vara rädd!

Vi tog farväl av de fina människorna på Szwedzki Dom Marynarza och fortsatte med tåg till Berlin. Fler starka upplevelser väntade. Det här tåget var, om möjligt, ännu smutsigare än det vi åkt med första dagen. Men Gösta förgyllde resan genom att ordna så att vi bjöds in i en rysk, prålig vagn där konduktören serverade oss te från en riktig samovar. Tåget stannade vid gränsen till Västberlin och de noggranna och hotfulla säkerhetskontrollerna fyllde oss med obehag. Till slut var vi i alla fall tryggt framme vid Svenska kyrkan där vi bodde under vår vistelse. Mötet med Berlinmuren stod i skarp kontrast till det glättiga livet på Kurfürstendamm.

Berlinmuren med den inmurade östsidan i bakgrunden.

Foto:Privat

Rigmor och jag fick löfte av Gösta om att få besöka Ninna Heed från Gesunda som var bosatt i Västberlin sedan några år. Vi letade oss fram med buss och en karta i högsta hugg. Vad Gösta inte räknat med var att Ninnas man Axel med vän skulle ta oss med på en spännande utflykt i ett nattligt Berlin. När vi äntligen släpptes av vid Svenska kyrkan väntade Gösta, vit av oro, på oss med en rejäl tillrättavisning.

Efter två veckor fyllda av otroliga upplevelser var vi så tillbaka i Q-lan på prästgårdstomten på Sollerön.

Tack Gösta!

(Det här är som jag minns det.../Materialförvaltare Britt-Liz Svensson)

Redaktionens anmärkning:

Under Göstas ledning genomfördes 13 resor till olika sjömanskyrkor ute i Europa. De kyrkor man besökte var Gdynia i Polen, Middlesbrough i England, Rotterdam i Nederländerna, Liverpool i England, Antwerpen i Belgien och Port de Bouc i Frankrike.

Idag är Q-lan ett minne blott. Huset är sålt, nerplockat och flyttat och där det stod spirar nu bara några grässtrån.